

Et bakgrunnsteppe for 1. Mosebok - og resten av Bibelen

Denne artikkelen er skrevet av Stein Erland Brun.

Jeg er en bestefar, jeg er et vanlig medlem av Kristkirken i Bergen, og jeg er med i menighetens gruppe som planlegger og gjennomfører prosjektet "Timoteus bibelundervisning".

Mesteparten av det jeg vil kommunisere her, har jeg tilegnet meg ved å følge Dr. Michael S. Heiser i en liten årrekke. Heiser har en doktorgrad i semittiske språk og har gjort det til en livsoppgave å formidle sunn, kvalitetsikret teologisk forskning til allmennheten - det vil si til oss utenfor miljøet av akademiske bibelforskere. Et stykke nede på [Timoteus webside](#) hos Kristkirken ligger det lenke til Michael Heisers hjemmeside.

Det jeg vil presentere her, er særlig basert på de første kapitlene i Heisers bok "The Unseen Realm. Recovering the Supernatural Worldview of the Bible" (Lexham Press, 2015).

Engasjementsregler

Før vi starter å dukke inn i det bibelske stoffet, skal vi reflektere litt rundt hvilke tilnæringsmåter vi gjør bruk av når vi leser i Bibelen. Mange av oss har en tendens til å lese den gjennom de "brillene" noen har gitt oss - eller gjennom de fakta som allerede er kjent for oss. Dette innebærer at vi filtrerer teksten. Filtringen skjer ubevisst for at det vi leser skal passe inn i de oppfattelsene vi allerede har.

Nå er det slik at Bibelen ikke har noen systematisk sammenstilling av sine teologiske fakta - det er tvert imot slik at dataene ligger spredd utover i Bibelens mange tekster. Ønsker vi både å få utvidet vårt teologiske perspektiv og samtidig pløye dypere, må vi derfor tillate oss å se alle disse fragmentene i den bredere sammenhengen de står i.

Bibelen fremstår som en teologisk og litterær mosaikk. Motivet i et mosaikkbilde er vanskelig å oppfatte på nært hold. Da virker det som en mer eller mindre tilfeldig samling av biter. Bare ved å betrakte bildet på en viss avstand trer det fantastiske motivet tydelig frem. Den enkelte bit er viktig, men meningen med hver av bitene trer først frem når man ser på helheten.

Slik er det med innholdet i Bibelen også. Hvis du har brukt en del tid på å lese i den, så har du oppdaget at den har en del merkelige avsnitt, noen utsagn som kan virke selvmotsigende eller vekke undring, noen forvirrende paradokser og noen forbindelseslinjer innen og mellom testamentene som neppe kan være tilfeldigheter.

Vi står overfor noen hemske når vi skal gå over fra å oppfatte Bibelen gjennom våre filtre og til å tillate alle bitene å utgjøre en mosaikk. De tre vanligste hemskeene er disse:

- **Hemsko 1:**

Vi har blitt opplært til å tenke at kristendommens historie er Bibelens sanne kontekst

Vi snakker mye om at Bibelen må tolkes kontekstuellt, men kristendommens historie er *ikke* konteksten til de bibelske forfatterne.

Den riktige konteksten for å tolke Bibelen er ikke Augustin eller noen av de andre kirkefedrene. Den er ikke rabbinske miljøer fra senantikken eller middelalderen. Den er ikke

den katolske kirken. Den er ikke reformasjonen eller puritanerne. Den er ikke det evangelikale i noen avskygning. Den riktige konteksten for å tolke Bibelen er i det hele tatt ikke den moderne verden eller noen periode av vår moderne historie.

Den riktige konteksten for å tolke Bibelen er konteksten til de bibelske forfatterne - den konteksten som Bibelen ble produsert i. Likevel er det en utbredt tendens i den troende kirke til å filtrere Bibelen gjennom trosbekjennelser og tradisjoner i kirkesamfunnene.

Trosbekjennelser er nyttige, men de er ikke inspirert på samme måte som Bibelen og kan ikke erstatte de bibelske tekstene.

For å forstå hvordan de bibelske forfatterne tenkte, må vi koble oss på de intellektuelle produktene fra deres samtid, som strekker seg fra ca 2000 år før Kristus til ca. 100 år etter Kristi fødsel.

Det får være nok om den *kontekstuelle* hemsken i denne omgangen.

- **Hemsko 2:**

Vi har blitt mindre bevisste på hvor teologisk viktig det usynlige er

Den moderne kristenhet lider av til dels alvorlig tilkortkommenhet når det gjelder det overnaturlige.

For det første er det mange moderne kristne som hevder at de tror på det overnaturlige, men som tenker og lever som skeptikere. For det andre har de karismatiske tradisjonene opphøyd *erfaring* til å være *mer vesentlig* enn skriften. Begge disse hemskovariantene har sitt opphav i at moderne kristendoms oppfattelse av den usynlige verden ikke er rammet inn av de bibelske forfatternes verdensanskuelse. I en moderne, evangelikal subkultur er mange av oss i stor grad lært opp til å tenke at vår teologi utelukker erfaringer med det usynlig - eller kanskje vi heller skal omtale det som det overnaturlige. Men hvis vår teologi faktisk tar sitt utspring i den bibelske teksten, må vi revurdere vår selektive oppfatning og gjenvinne en bibelsk teologi om det overnaturlige.

- **Hemsko 3:**

Vi antar at en god del ting i Bibelen er for merkelige eller perifere til å være viktige

Når det forkynnes over 1. Peters brev, har du da hørt en god utleggelse om 1. Peter 3,14-22 (ta gjerne en titt på det avsnittet). Eller hva med gudesønnene i 1 Mos 6,1-4? Eller har noen lært deg at Salme 82 spiller en viktig rolle i bibelsk teologi - inklusiv nytestamentlig teologi? Listen over slike eksempler kan gjøres mye lenger. Men det er faktisk viktige sammenhenger mellom de fleste av disse merkelige stedene - de utgjør viktige biter i den bibelske mosaikken og er derfor ikke ment å skulle bli hoppet over. Hvis noe er merkelig i Bibelen, er det ofte fordi det er viktig, men vanskelig å forstå ut fra vår moderne referanseramme. Vi må prøve å overvinne den hemsken det er å leve i en moderne kultur og skulle forstå bibelske skrifter som var skrevet til mennesker som levde i en annen kultur med et annerledes verdensbilde.

For å oppsummere: Bibelen er ikke skrevet *til oss*, men den er like fullt skrevet *for oss*. Den enkelte bok i Bibelen ble skrevet *til* mennesker i sin samtid. Rett forstått gjelder de teologiske budskapene i Bibelen også *for oss*. Noen hindringer må da overvinnes for å se de store mønstrene i mosaikken. Vi må legge inn noe engasjement i å sette oss litt inn i tenkemåtene til dem Bibelen ble skrevet *til*, slik at vi kan få klarhet i bitene, og etter hvert se de store mønstrene den har - også *for oss*.

Guds hushold

Hvem Gud holder seg med - Guds følge

Både barn og voksne kan noen ganger spørre: "Hva fantes *før* Gud skapte verden?"

Det svaret de fleste vil få er at *Gud* fantes. Det er sant, men ikke hele sannheten. Gud hadde selskap. Og ikke bare av de andre medlemmene av treenigheten.

Det bibelske svaret er at den himmelske hærskaeren var med Gud *før* skapelsen av det universet vi kjenner. De var faktisk vitne til skapelsen. Det Gud sier til Job i Jobs bok 38,4-7 gjør dette tindrende klart:

Hvor var du da jeg grunnla jorden?

Fortell det, hvis du vet det!

Hvem har fastsatt jordens mål – det vet du vel?

Hvem trakk målesnoen over den?

Hvor ble jordens pilarer slått ned, og hvem la hjørnesteinen mens alle morgenstjerner jublet og alle gudesønnere ropte av fryd?

Hvem er disse gudesønnene som jublet av glede da Gud la hjørnesteinen for jorden - åpenbart er de ikke mennesker, for dette er *før* skapelsen!

Det forholder seg slik at den usynlige verden har en hierarkisk struktur - noe som for eksempel reflekteres i ord som engel versus erkeengel. I den semittiske verden er ordet gudesønner (hebraisk: *benej elohim*) et uttrykk som blir brukt for å identifisere vesener høyt oppe på rangstigen, det vil si vesener som er betrodd et stort ansvarsområde. Ordet engel (hebraisk: *mal'ak*) reflekterer et viktig, men lavere ansvarsområde, nemlig det å levere budskap. Det hebraiske ordet som vi oversetter med engel er det samme ordet som brukes om enhver budbærer - også brukt om mennesker i funksjonen som budbærer.

I Job 38 blir gudesønnene referert til som morgenstjerner. Den tidens kulturer trodde at stjernene var levende vesener fordi de beveget seg. Oppfattelsen var at det som kunne bevege seg hadde liv. Stjerner ble oppfattet som den lysende herligheten til levende vesener som befant seg i det himmelske - utenfor den jordiske sfæren. Morgenstjernene signaliserer nytt liv - en ny dag. Denne billedbruken fungerer - den setter de rette tankene i sving hos oss: De opprinnelige morgenstjernene, gudesønnene, så livets begynnelse slik vi kjenner det - jordens skapelse.

Helt fra begynnelsen har altså Gud selskap av åndsvesener - gudesønnene. Gud og gudesønnene - den guddommelige familien - er de første bitene i mosaikken. Gudesønnene er åpenbart intelligente ikke-menneskelige vesener.

Betegnelsen "sønner" fortjener litt oppmerksomhet. Det er et familiebegrep, og det er verken tilfeldig eller inkonsistent. Gud har en usynlig familie - dette er hans opprinnelige familie. Logikken er den samme som vi finner i den talen Paulus holdt på Areopagos hvor han sier at alle mennesker er Guds slekt eller Guds avkom (Apg 17,28). Gud har skapt en skare av ikke-menneskelige, guddommelige vesener som opererer i en sfære som for menneskelige øyne er usynlig. Og siden han skapte dem, kaller han dem sine sønner - på samme måte som du kaller dine barn for sønner og døtre fordi du spilte en rolle i tilblivelsen av dem.

Blant flere gammeltestamentlige avsnitt som beskriver den administrative strukturen i det himmelske, er kanskje Salme 82 den tydeligste - og kanskje den mest forunderlige og samtidig mest

klargjørende. I denne salmen refereres det til *Jahves* administrasjon som et råd - en rådsforsamling. Det første verset lyder slik:

Gud (hebraisk: *elohim*) står fram i den guddommelige forsamling, midt mellom guder (hebraisk: *elohim*) holder han dom:

Du la sikkert merke til at det hebraiske ordet *elohim* forekommer to ganger i dette verset. Du gjenkjenner trolig også *elohim* som et av navnene brukt på Gud, til tross for at dette ordet alltid har en flertallsform. På hebraisk ender hankjønnsord alltid på *-im* i flertallsform.

Mens ordet *elohim* er en flertallsform, kan ordets *mening* enten være flertall eller entall. De fleste av de over 2 000 gangene det forekommer i den hebraiske bibelen, er meningen entall fordi det dreier seg om Israels Gud.

Her i Salme 82 vers 1 må den første forekomsten av *elohim* være entall fordi den hebraiske grammatikken viser at verbet har en form som tilsier at substantivet er entall. Den andre forekomsten av *elohim* må være flertall fordi preposisjonen (det vil si ordet "mellom") krever at det er flere av dem. Preposisjonen tilsier at vi har med en gruppe å gjøre - og det samme gjør ordet forsamling. Meningsinnholdet i verset er ikke til å komme utenom: Den ene *elohim* av Israel regjerer over en forsamling av *elohim*.

Når vi leser videre nedover i Salme 82, ser vi at Gud har kalt sammen til et møte i sin guddommelige rådsforsamling for å dømme gruppen av *elohim* for vanstyre og korrump forvaltning av nasjonene.

Vers 6 viser at disse *elohim* er gudesønner, og Gud sier til dem:

Jeg har sagt: «Dere er guder (*elohim*), sønner av Den høyeste (*benej elyon*) er dere alle.

Når de Bibelske skribentene brukte uttrykket "Den høyeste" (*elyon*), ble det alltid brukt som en benevnelse på Israels Gud.

Teksten er ikke klar på hvorvidt dommen gjelder samtlige eller bare noen av gudesønnene. Dette at gudesønner hersker over nasjoner, finner vi omtalt flere andre steder i Det gamle testamentet. Hovedpoenget i denne sammenhengen er at gudesønner er guddommelige vesener underlagt autoriteten og regjeringsmakten til Israels Gud.

Alene Gud

Noen har valgt å tolke gudesønnene i Salme 82 enten som de to andre personene i treenigheten, eller som mennesker, og da som regel som ledere eller dommere i israelsfolket. Begge tolkninger faller på sin egen urimelighet, særlig i lys av at uttrykket gudesønner brukes i andre deler av GT og hvor det der refereres til et guddommelig råd av *elohim*, det vil si gudesønner i betydningen herskende eller forvaltende åndsvesener.

Salme 89,6-8 står i et direkte motsetningsforhold til å oppfatte det guddommelige råd som bestående av mennesker:

Himmelen priser dine under, Herre (*JHWH*), de helliges forsamling priser din trofasthet. For hvem i skyene/himmelen er Herrens (*JHWH*) like, hvem blant gudesønner er som Herren (*JHWH*), en stor og skremmende Gud i de helliges råd, mer verdt å frykte enn alle som omgir ham?

Vi leser her at Guds guddommelige råd er en forsamling i *himmelen*, ikke på jorden. Dette er som forventet når vi forstår *elohim* som guddommelige åndsvesener. Ingen steder i GT handler om et råd av mennesker som befinner seg i himmelen eller i skyene og tjener Gud der. Det Salme 82 og 89 beskriver er helt konsistent med det vi var innom tidligere i Job 38,7 - en gruppe med himmelske gudesønner. Det harmonerer også fullstendig med andre steder hvor gudesønner er angitt med flertall av *elohim*, som for eksempel:

- Job 1,6 og 2,1: "Så en dag kom gudesønnene og trådte fram for Herren".
- Salme 29,1-2: "Gudesønner, gi Herren ære! Gi Herren ære og makt. Gi Herren den ære hans navn skal ha, bøy dere for Herren i hellig prakt!"

Enkelte bibeloversettere har lest polyteisme inn i Salme 82 og andre steder, og valgt en oversettelse som kamuflerer dette - som om vi bibellesere bør skånes mot Bibelens faktiske innhold. Noen forskere har ment at disse avsnittene demonstrerer at israelerne startet ut som polyteister og så beveget seg over mot monoteisme. Denne tenkningen beror på en misforståelse av hva ordet *elohim* faktisk betyr. De bibelske forfatterne bruker ordet *elohim* på 6 ganske så ulike fenomener eller vesener:

1. JHWH, Israels Gud (flere tusen ganger i GT, for eksempel 1 Mos 2;4-5 og 5 Mos 4,35)
2. Medlemmene i JHWHs råd (Sal 82,1; 6)
3. Guder og gudinner i andre nasjoner (Dom 11,24; 1 Kong 11,33)
4. Demoner (hebraisk: *Shedim* - 5 Mos 32,17)
5. Den avdøde Samuel (1 Sam 28,13)
6. Engler - eller Herrens engel (1 Mos 35,7)

Betydningen av denne listen kan oppsummeres i spørsmålet: Ville en israelitt, særlig en bibelskribent, virkelig tro at avdøde mennesker og demoner befinner seg på samme nivå som JHWH? Svaret er et opplagt NEI! Den måten de bibelske skribentene bruker ordet *elohim*, viser oss tydelig at det ikke dreier seg om et sett med attributter. En bibelsk skribent ville aldri antatt at *JHWH* kunne bli nedkjempet av en annen *elohim*, eller at en annen *elohim* hadde det samme sett av attributter som *JHWH*. Slik ville en polyteist tenkt.

Det bibelske bildet er absolutt ikke slik. De bibelske skriversne snakker om JHWH på måter som signaliserer deres tro på hans unikhhet og usammenlignbarhet:

- Hvilken gud i himmelen eller på jorden kan gjøre slike gjerninger og storverk som du? (5 Mos 4,24)
- Herre (*JHWH*), Israels Gud! Det er ingen Gud som du, verken oppe i himmelen eller her nede på jorden. (1 Kong 8,23)

Ordet *elohim* dreier seg ikke om attributter for et individ eller en art. Det alle vesener på listen over har til felles, er at de befinner seg i - eller er borgere av - den åndelige verden. De gammeltestamentlige forfatterne forsto at *JHWH* var en *elohim* - men at andre *elohim* ikke var *JHWH*. Han var alene i sin art blant alle som befant seg i den åndelige verden. *Elohim* er en term som tilkjennegir en form for bosted, borgerskap eller stedlig tilhørighet - og ikke et sett med attributter.

Hva da med Jesus?

Etter et slikt lite dypdykk i Salme 82, spør du kanskje deg selv: Hvor står Jesus i denne sammenhengen av gudesønner - han som omtalte Gud som Far og som av de nytestamentlige forfatterne ble omtalt som Guds sønn? Og hvordan kan han være “den enbårne sønn” slik Johannes uttrykker det i Joh 1,14 og 18; 3,16 og 18; og 1 Joh 4,9, når det finnes andre gudesønner? Det korte svaret på disse spørsmålene er at *Jesus er i en særklasse*. Det litt lengre svaret dreier seg om hvordan vi forstår og oversetter det greske ordet *monogenes*.

Forvirringen stammer fra en gammel misforståelse av roten til det greske ordet *monogenes* som på norsk har vært oversatt med “enbårne” og på engelsk med “only begotten”. Den måten å oversette ordet på er uheldig og forvirrende. “Den enbårne” synes å motsi det uomtvistelige i GT at det finnes andre gudesønner, og det ligger implisitt i ordet at det var en tid da Sønnen ikke fantes - at han hadde en begynnelse.

I årevis mente man at *monogenes* hadde sitt opphav i de to greske termene *monos* (ene/eneste) og *genao* (avle/ bære fram). Forskere på det greske språket har senere oppdaget at den andre halvdelen av ordet *monogenes* ikke kommer fra det greske verbet *genao*, men at det kommer fra substantivet *genos* som på norsk kan oversettes med klasse, type, art, slekt, sort eller slag. Ordet *monogenes* betyr da bokstavelig oversatt “en-av-sin-art” - altså en som er unik.

Gyldigheten av en slik forståelse av *monogenes*, er understøttet av NT selv. I Hebreerbrevet 11,17 blir Isak kalt Abrahams *monogenes*. Vi vet fra GT at Isak ikke var Abrahams “enbårne”. Abraham hadde tidligere blitt far til Ismael (1 Mos 16,15 og 21,3). Termen må bety at Isak var Abrahams *unike sønn*, for han var sønnen som var i tråd med paktsløftene. Det var i *Isaks* stamlinje at Messias skulle komme.

På samme måte som *JHWH* er en *elohim*, og ingen andre *elohim* er *JHWH*, så er Jesus *den unike sønnen* - ingen andre av Guds sønner er lik ham.

Dette var mitt sammendrag av det Michael Heiser skriver om Jesus med hensyn til det greske ordet *monogenes*. Så kan jeg for egen regning legge til at dersom man på Internett gjør søk på *monogenes* og ‘only begotten’, vil man se at i løpet av de siste 10-15 årene har teologer skrevet en del artikler hvor det diskuteres hvordan dette ordet kan forstås. Jeg er ikke teolog og kan heller ikke gresk, så det er vanskelig for meg å vurdere kvaliteten i de ulike argumentasjonsrekkene. Men det som er mulig å forstå for en som ikke er skolert på dette området, er at både i klassisk gresk skriftmateriale og sannsynligvis også i NT brukes ordet *monogenes* med to litt forskjellige betydninger. Dene ene betydningen kan oversettes med ‘én-av-sitt-slag’ eller ‘unik’, mens den andre betydningen kan oversettes med ‘enebarn’, ‘eneste-fødte’ eller ‘enbårne’. For å avgjøre hvilken av de to betydningene Johannes har i tankene når han omtaler Jesus, må man foreta en kontekstuell analyse, og det er her de lærde strides. Men noe det synes å være stor enighet om, er at blant alt som er unikt ved Jesus, er kanskje noe av det vesentligste at han kombinerer pre-eksistens med inkarnasjon (Johannes 1,1.14; Filipperne 2,6f) - og dette er egenskaper og en kombinasjon han *ikke* har til felles med de åndsvesener som Bibelen omtaler som gudesønner.

På jorden slik som i himmelen

Så vender vi tilbake til Michaels Heisers bok der han skriver at uttrykket “på jorden slik som i himmelen” det har vi hørt mange ganger. I den bønnen Jesus lærte disiplene (Matt 6,9-15) ser vi hva Jesus mener når han sier “på jorden slik som i himmelen”. Meningen med uttrykket ligger i selve

bønnen og vi ser at det dreier seg om “la riket ditt komme, la viljen din skje”. Guds rike - eller litt mer bokstavelig fra grunnteksten: Guds kongedømme - det er der *han* styrer og regjerer. Han ønsker å regjere over alt det han har skapt - både over den usynlige, åndelige virkeligheten, og over den synlige jordiske virkeligheten. Han ønsker at hans vilje skal være det som råder i begge domener.

Vi kjenner best til den delen av Bibelens historie som er knyttet til den synlige verden, for det er den som får mest oppmerksomhet hos pastorer og teologer. Den usynlig verden er som regel bare snakket om i tilknytning til Gud, Jesus eller Den Hellige Ånd. Disse to virkelighetene er ikke gjensidig utelukkende eller ubetydelige i forhold til hverandre - Gud har designet dem til å være forbundet med hverandre. Det poenget kommer frem svært tidlig i Bibelen.

Ideen om “på jorden slik som i himmelen” er faktisk mye eldre enn det vi kaller Herrens bønn - eller “Fader vår”. Ideen trer fram i 1. Mosebok, og i det første kapitlet. Slik lyder vers 26-28:

Gud sa: «La oss lage mennesker i vårt bilde, så de ligner oss! De skal råde over fiskene i havet og fuglene under himmelen, over feet og alle ville dyr og alt krypet som det kryr av på jorden.» Og Gud skapte mennesket i sitt bilde, i Guds bilde skapte han det, som mann og kvinne skapte han dem. Gud velsignet dem og sa til dem: «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over alle dyr som det kryr av på jorden.»

Med en viss nysgjerrighet legger mange bibellesere merke til at det i de første versene her brukes pronomen som tilkjenner flertall (la **oss** lage ... i **vårt** bilde – ligner **oss**). Mange har antatt at det dreier seg om treenigheten, men faglige analyser av den hebraiske grammatikken viser at det ikke kan dreie seg om treenigheten. Løsningen er mye mer opp i dagen - i hvert fall for en israelitt fra den tiden dette ble skrevet: Det grammatikken viser oss at vi har her, er at en enkelt person (Gud) henvender seg til en gruppe personer - medlemmene av det guddommelige råd. Det er som om jeg skulle komme inn i et rom hvor vennene mine er og si: “Hei, kom så gå vi og får oss noe pizza!” Slik kan vi tenke oss at Gud i begeistring kommer til sitt guddommelige råd og sier: “La oss skape mennesket!”

Men hvis det er slik at Gud her snakker til sitt guddommelige råd, innebærer det da at mennesket ble skapt av mer enn en *elohim*? Var skapelsen av menneskeheten et gruppeprosjekt? Svaret på det står svart på hvitt i de neste versene: “Og Gud skapte mennesket i **sitt** bilde, i Guds bilde skapte **han** det, som mann og kvinne skapte **han** dem.” På hebraisk står verbene i denne setningen i entallsform. De andre medlemmene av rådsforsamlingen deltar *ikke* i skapelsen av mennesket - de *iakttar* den, på samme måte som de var iakttagere da jordens grunnvoll ble lagt.

Kanskje lurer du på hvorfor teksten skifter fra flertallsformen i v. 26 (La oss lage mennesker i **vårt** bilde, så de ligner **oss**) til entallsform i v. 27 (Og Gud skapte mennesket i **sitt** bilde, i Guds bilde skapte **han** det). Motsier Bibelen seg selv her? Nei, den gjør ikke det. Men for å forstå dette skiftet, må vi ha en forståelse av hva dette “bildespråket” betyr.

Du har kanskje hørt en preken eller to om hva det vil si å være skapt i Guds bilde, og sannsynligvis er du blitt fortalt at det dreier seg om slike ting som:

- Intelligens
- Evne til å resonnerer
- Følelser
- Språk - kommunikasjon
- Evne til å kommunisere med Gud
- Selvrefleksjon

- Ha en sjel eller en ånd (eller begge deler)
- Fri vilje
- Samvittigheten

Alle disse egenskapene høres ut som mulige kandidater til hva det vil si å være skapt i Guds bilde - men de er ikke det. Hvis dette var egenskapene, kunne også de troende avskrive menneskefostre som å være skapt i Guds bilde.

1. Mosebok lærer oss en god del om dette med "Guds bilde" - eller kanskje bedre omtalt som "være bærere av guddommelig bilde":

1. Både menn og kvinner er jevnbyrdig inkludert.
2. Det å være bærere av guddommelig bilde gjør menneskeheten distinkt fra resten av det livet som er skapt på jorden - det vil si fisk, planter, dyr, osv. Flertallsformen i 1 Mos 1,26 indikerer at vi har noe tilfelles med de himmelske skapningene - gudesønnene - som allerede eksisterte ved skapelsen.
3. Der er noe med det å være bilde som i en eller annen forstand gjør menneskeheten "lik" Gud.
4. Det er ingenting i teksten som antyder at det å være bilde kan komme gradvis eller bare delvis. Man er enten skapt i Guds bilde eller ikke. Man kan ikke snakke om delvis eller potensielt å være bærere av Guds bilde.

Hebraisk grammatikk setter oss på sporet av hva som er ment med å være skapt i Guds bilde. Nøkkelen til forståelse ligger i preposisjonen "i". På norsk bruker vi denne preposisjonen på mange måter, for eksempel:

- "Sett kjørlene i vasken." - her brukes preposisjonen til å angi en *lokalisering*.
- "Speilet gikk i tusen biter." - her brukes preposisjonen til å angi et *resultat*.
- "Jeg arbeider i skolen." - her brukes preposisjonen til å angi en *funksjon*.

Dette siste eksempelet setter oss på sporet av hva den hebraiske preposisjonen som i 1 Mos 1,26 er oversatt med "i" egentlig betyr: Menneskeheten er skapt til å være eller fungere som Guds bilde. Det å være skapt i Guds bilde innebærer en *status* eller en *funksjon* vi er tildelt - det innebærer ikke noe om å være tildelt visse *egenskaper*. Vi er skapt til å være Guds representanter på jorden. Å være menneske er å billedgjøre Gud - eller kanskje vi skal si "være en avbildning av Gud" uten at avbildning skal forstås fysisk. Det er derfor 1 Mos 1,26-27 direkte etterfølges av det teologene omtaler som herredømmemandatet i vers 28: «Vær fruktbare og bli mange, fyll jorden og legg den under dere! Dere skal råde over fiskene i havet og over fuglene under himmelen og over alle dyr som det kryr av på jorden.» Dette verset peker i retning av at vi i en viss forstand skal være *ham* på denne planeten - vi skal *skape* flere avbildere (det vil si mennesker) og vi skal *forvalte* og ta i bruk jordens ressurser til beste for alle mennesker (Guds avbildere på jorden).

Alene Gud skapte menneskeheten til å fungere som hans administratorer på jorden. Men han har også skapt *elohim* i den usynlige virkelighet, og de opptrer som hans representanter. Også de er *lik* ham. De utfører hans vilje i *det* riket. *De* er hans råd i den usynlige verden. *Vi* er Guds råd og administrasjon i denne verden. Flertallsformene tilkjenner at begge disse Guds familier - både menneskene og de som ikke er mennesker - deler en status å være hans avbildere, selv om rikene de opererer i er forskjellige. På jorden slik som i himmelen.

Denne bibelske teologien legger planken for å forstå andre avsnitt og begreper i begge testamenter. For eksempel blir avgudsdyrking ganske ironisk: Etter fallet startet mennesker å lage gjenstander av tre eller stein som de hadde seremonier for å trekke guddommelighet inn i. Men fra begynnelsen

skapte Gud sine egne avbildere - menneskene, menn og kvinner. Hans ønske var å leve *blant* dem og at de skulle styre og stelle *sammen med ham*.

Planen ble ikke endret etter fallet. Det kom til en fase hvor Gud bestemte seg for å bo *i* menneskene gjennom Ånden. Formuleringer som beskriver de troende som sønner eller barn av Gud (Joh 1,12; 1 Joh 3,1-3) eller som "adopterte" inn i Guds familie (Gal 4,5; Ef 1,5) er verken tilfeldige eller pragmatiske. Slike formuleringer reflekterer den opprinnelige visjonen i 1. Mosebok. Og når vi går inn i vår tilværelse av herlighet, vil Guds *to* rådsfamilier bli til *en* - i et nytt Eden.

Det opprinnelige Eden - eller Paradis - dreide seg om dette: *På jorden slik som i himmelen*.